

7. marts 2019
Sagsnr. 18/04760 (NMK-503-00164)
Klagenr.: 1000391 (Klage ID: 225916)

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**
Toldboden 2
8800 Viborg

ÆNDRING af dispensation i sag om råstofindvinding indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen i Hedensted Kommune

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 18, stk. 1, jf. § 65, stk. 2, jf. § 78, stk. 1, 1 pkt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Hedensted Kommunes afgørelse af 10. oktober 2017 om dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen til råstofindvinding på matr. nr. 5h Sebberup By, Løsning, beliggende Ny Sebberupvej 41, 8723 Løsning, til et afslag.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 1, har behandlet sagen i nævnets læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1122 af 3. september 2018 om naturbeskyttelse.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1 Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Afgørelsen er den 7. november 2017 påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening.

Klager har navnlig anført, at dispensationen er i strid med formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen og den restriktive dispensationspraksis, samt at dispensationen kan medføre en uønsket præcedensvirkning.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.4.

2 Sagens oplysninger

2.1 Natur- og planforhold

Matr. nr. 5h Sebberup By, Løsning, hvor der ønskes indvundet råstoffer, er ca. 4,3 ha stor, og ligger indenfor råstofgraveområdet Remmerslund. Arealet anvendes i dag til landbrug. Løsning ligger umiddelbart vest for arealet. Endvidere løber der en jernbane og en offentlig vej, Remmerslundvej, i nord-sydgående retning, ca. 25 m vest for arealet.

Råstofgraveområdet Remmerslund er ifølge Region Midtjyllands gældende Råstofplan 2016 på i alt ca. 65 ha og er udlagt med henblik på indvinding af grus, sand og sten.⁴ Det omhandlede areal ligger i den nordvestlige del af råstofgraveområdet. Det fremgår af luftfotos, at arealerne nord, syd og øst for arealet er præget af tidligere og igangværende råstofindvindinger.

Ca. 3 ha af arealet er omfattet af fortidsmindebeskyttelseslinjen omkring det fredede fortidsminde fredningsnr. 30113.⁵ Ifølge Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside "Fund og fortidsminder" er fortidsmindet en rundhøj fra oldtiden på ca. 3 m x 24 m med bevoksning.

Endvidere ligger der yderligere tre fredede fortidsminder i form af oldtidsrundhøje (fredningsnr. 30115, 30116 og 30117)⁶ ca. 500 m sydøst for arealet.

Hele arealet er desuden omfattet af Hedensted Kommunes lokalplan 157,⁷ der udlægger området til råstofindvindinger og rekreativt brug. Det fremgår blandt andet af lokalplanen, at planens formål er at sikre den igangværende råstofindvinding i området samt at fastlægge retningslinjer for området, således at det efter endt råstofindvinding kan udgøre et rekreativt område med blandt andet bakket terræn, søer og beplantning. Videre

---

⁴ Se http://rm.viewer.dkplan.niras.dk/media/90879/remmerslundvej_maj2011.pdf.

⁵ Se <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/56376/>.

⁶ Se <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/56245/>,

<http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/56248/> og

<http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/56250/>.

⁷ Vedtaget af Hedensted Byråd den 2. juni 2003.

fremgår det, at lokalplanen har til formål at sikre gravhøjene i området, herunder at den omhandlede gravhøj frilægges, så der skabes offentlig adgang til den.

Det fremgår endvidere af sagens oplysninger, at arealet ligger i et område, der i Hedensted Kommunes Kommuneplan 2013-2025 er udpeget som særligt værdifuldt landskab, ny natur samt område med fredede og ikke-fredede fortidsminder. Dele af området er desuden omfattet af skovbyggelinjer.

2.2 *Den påklagede afgørelse*

Et råstofindvindingsselskab har den 26. juni 2017 ansøgt Hedensted Kommune om dispensation til at indvinde grus indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen i en afstand af indtil 25 m fra gravhøjen. Selskabet har anført, at dette vil sikre en bedre udnyttelse af råstofferne og fremme reablering af området i henhold til lokalplan 157.

Hedensted Kommune har i forbindelse med behandlingen af sagen hørt Slots- og Kulturstyrelsen, der blandt andet har udtalt, at de ansøgte terrænændringer indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen, herunder anlæg af kunstige søer, vil være en væsentlig forringelse af den autentiske oplevelse af gravhøjen i landskabet. Efter styrelsens opfattelse er der ikke tale om et særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation. Herudover har styrelsen vurderet, at det ansøgte vil medføre, at gravhøjens fremtræden nærmere vil føre tanken hen på en kunstig bakke i et rekreativt område end på en flere tusinde år gammel gravplads. Styrelsen har desuden bemærket, at der også er et hensyn til at beskytte de arkæologiske lag omkring fortidsmindet, jf. naturbeskyttelseslovens § 18.

Hedensted Kommune har endvidere hørt VejleMuseerne, der har udtalt, at navnlig den landskabelige oplevelse af gravhøjen, herunder indblikket fra Remmerslundvej, bør bevares, og at der bør opretholdes en restriktiv dispensationspraksis. Endvidere har museet udtalt, at der bør foretages arkæologiske forundersøgelser forud for enhver råstofindvinding i området, idet der er tale om et område med mange fortidsminder, og at museet blandt andet har kendskab til to overpløjede gravhøje i det ansøgte råstofindvindingsområde. Museet har desuden påpeget, at illustrationen i ansøgningen ikke viser en korrekt opmålt beskyttelseslinje, idet der er tale om en linje med en radius på 100 m målt fra gravhøjens centrum, og ikke en linje med en afstand af 100 m fra højfoden.

VejleMuseerne har endvidere bemærket, at der på ansøgningstidspunktet allerede var foretaget gravearbejde indenfor beskyttelseslinjen.

Sagen er behandlet af Hedensted Kommunes udvalg for teknik på et møde den 5. september 2017. Det fremgår af protokollen fra udvalgmødet, at forvaltningen havde indstillet, at der blev meddelt afslag på ansøgning om dispensation til gravning indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen.

Forvaltningen havde vurderet, at der ikke var tale om et særligt tilfælde, og at en dispensation ville være præcedensskabende. Forvaltningen lagde i den forbindelse vægt på, at gravhøjen er velbevaret og fremstår markant i landskabet, hvorfor det ansøgte vil forhindre oplevelsen og forståelsen af fortidsmindet som landskabsselement.

Videre fremgår det af protokollen fra udvalgsrådet, at udvalget besluttede følgende:

”Med henvisning til de nationale interesser meddeles dispensation til grusgravning frem til 40 meters afstand til højens midte. Dispensationen meddeles for en periode på 4 år. Retablering af området vil ske løbende i den 4-årige periode.”

Hedensted Kommune har herefter den 10. oktober 2017 truffet afgørelse om dispensation til råstofindvinding indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen.

Dispensationen er meddelt på vilkår om:

- ”At der kun må graves indtil 40 meter fra gravhøjens midte
- At retablering af området inden for beskyttelseslinjen skal ske løbende inden for en 4-årig periode fra arbejdets påbegyndelse, som skal være indenfor de 3 år dispensationen gælder
- At genopfyldning/retablering skal ske, således at området inden for beskyttelseslinjen efter endt genopfyldning fremstår som før råstofindvindingen
- At der foretages en arkæologisk forundersøgelse for at afklare om der er skjulte fortidsminder indenfor 100 meter beskyttelseslinjen. Henvendelse til Vejle Museum [...] skal ske forud for arbejdets udførelse.
- At de ikke må etableres kælkebakker el. lign. indenfor 100 meter beskyttelseszonen
- At vilkårene skal tinglyses.”

Hedensted Kommune har vurderet, at dispensationen med de givne vilkår vil tilgodese både de landskabelige hensyn og kulturhistoriske værdier. Kommunen har hertil vurderet, at råstofindvindingen efter endt gravearbejde og reetablering på de givne vilkår vil tage hensyn til kommuneplanens retningslinjer for udpegninger om særligt værdifuldt landskab, ny natur og område med fredede og ikke-fredede fortidsminder.

2.3 Ansøgningen til Region Midtjylland

Råstofindvindingssekselskabet har den 7. juni 2017 ansøgt Region Midtjylland om tilladelse til at udvide råstofindvindingsområdet ved Remmerslund med et areal på ca. 9,8 ha bestående af matr. nr. 5h, matr. nr. 5bi og en del af matr. nr. 3db, Sebberup By, Løsning.

Af ansøgningsmaterialet til Region Midtjylland⁸ fremgår, at indvinder om selve gravearbejdet har oplyst, at skrænterne under indvindingen vil få en hældning på 1:2, at den gennemsnitlige gravedybde vil være ca. 15 m under terræn, og at der på det samlede areal på ca. 9,8 ha vil kunne indvindes ca. 200.000 m³ sand og grus om året i en tiårig periode eller efter efterspørgsel. Det er desuden oplyst, at der i forbindelse med gravearbejdet vil blive etableret jordvolde ud mod Remmerslundvej.

Herudover fremgår det, at indvinder den 24. april 2017 har sendt en ansøgning om dispensation til modtagelse af ren jord i Remmerslund råstofgrav i henhold til planloven til Hedensted Kommune. Af denne ansøgning fremgår det blandt andet, at indvinder har estimeret, at der i det 9,8 ha store område vil kunne modtages ca. 300.000-400.000 m³ ren jord med henblik på at retablere området i overensstemmelse med lokalplan 157. Det fremgår endvidere, at genopfyldningen af det afgravede område vil blive påbegyndt så hurtigt som muligt efter endt råstofindvinding, og at genopfyldningen forventedes at foregå frem til og med 2028.

2.4 Klagens indhold

Klager har anført, at dispensationen er i strid med formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen, der skal sikre fortidsmindernes i sammenhæng med landskabet samt beskytte de arkæologiske lag omkring fortidsmindet.

Klager har i den forbindelse bemærket, at Hedensted Kommunes lokalplan 157, foruden at udlægge området til råstofindvinding, også har til formål at sikre gravhøjene i området, og at det pågældende område ifølge kommuneplanen blandt andet er udpeget som særligt værdifuldt landskab med fredede og ikke-fredede fortidsminder, råstofgraveområde og ny natur.

Klager har desuden anført, at der ikke er tale om et særligt tilfælde efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2. Det er videre anført af klager, at den meddelte dispensation vil kunne danne uheldig præcedens for såvel natur som kultur i Hedensted Kommune.

2.3 Nye oplysninger under sagens behandling

På Miljø- og Fødevarerklagenævnets foranledning har råstofindvindings-selskabet den 5. december 2018 oplyst, at arealet, der er omfattet af dispensationen fra fortidsmindebeskyttelseslinjen er opmålt til ca. 2,6 ha, at det forventes, at der skal graves 15 m under terræn, og at der vil kunne indvindes 514.332 m³ råstoffer indenfor den fireårige periode.

---

⁸ Fremsendt til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af Region Midtjylland den 28. november 2018.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer deltaget: Thomas Steensen (formand), landsdommerne Norman Cleaver og Henrik Twilhøj samt de læge medlemmer Pelle Andersen-Harild, Jørgen Elikofer, Knud N. Mathiesen og Jens Vibjerg.

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Efter naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabslementer. Både den generelle betydning af fortidsminderne i landskabsbilledet, indsyn til og udsyn fra fortidsminderne skal sikres med bestemmelsen. Samtidig skal bestemmelsen sikre de arkæologiske lag i området omkring fortidsminderne, idet der ofte er særlig mange kulturhistoriske levn i områderne tæt ved de fredede fortidsminder.⁹

Kommunen kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2. I overensstemmelse med bestemmelsens ordlyd er praksis meget restriktiv.

Hensynet til råstofforsyning vejer generelt ikke tungere end de hensyn, der er grundlaget for bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 18. I den enkelte sag skal der foretages en konkret vurdering af, om formålet med det ansøgte er så væsentligt, at den generelle beskyttelsesinteresse og hensynet til sikring af de arkæologiske lag bør vige, og en konkret vurdering af det ansøgte påvirkning af det beskyttede fortidsminde.

Efter praksis har det også betydning, om en dispensation kan medføre præcedens i strid med formålet med forbuddet. I vurderingen af den enkelte sag indgår derfor overvejelser om, hvilken betydning en dispensation kan få for fremtidige sager. Hvis der meddeles dispensation, skal andre lignende sager som udgangspunkt behandles på samme måde. Efter praksis vejer den generelle beskyttelsesinteresse tungt, uanset at den enkelte sag kan have begrænset betydning.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, uanset vilkåret om fuldstændig genopfyldning/reablering, at terrænændringerne med henblik på råstofindvinding i den konkrete sag ikke kan anses for at være et sådant særligt tilfælde, at der kan meddeles dispensation. Det er således nævnets vurde-

---

⁹ Punkt 3.2.1.1.4 i almindelige bemærkninger til forslag nr. 187 af 15. marts 2018 om ændring af lov om kystbeskyttelse, lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), lov om naturbeskyttelse, lov om jagt og vildtforvaltning og forskellige andre love. Se endvidere punkt 7.5.1 i Vejledning om naturbeskyttelsesloven, Skov- og Naturstyrelsen, 1993.

ring, at hensynet til råstofindvinding i det konkrete tilfælde ikke er tilstrækkeligt tungtvejende til at opveje hensynene til de landskabelige og kulturhistoriske interesser.

Nævnet har navnlig lagt vægt på, at gravearbejdet indenfor fortidsbeskyttelseslinjen vil påvirke oplevelsen af fortidsmindet som landskabselement væsentligt, idet gravhøjen fremstår markant i det nuværende flade landskab mod vest, hvor gravhøjen er synlig fra både offentlig vej og jernbane, og idet det ansøgte gravearbejde vil sløre forståelsen af fortidsmindet. I den forbindelse skal nævnet bemærke, at forholdene udenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen ikke i sig selv kan begrunde, at der skal meddeles dispensation til indgreb indenfor beskyttelseslinjen, hvorfor nævnet ved den landskabelige vurdering ikke har tillagt det betydning, at landskabet omkring fortidsmindet bærer præg af igangværende eller tidligere råstofindvindinger.

Videre har Miljø- og Fødevareklagenævnet lagt vægt på, at arealet indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen alene udgør en mindre del af det samlede råstofgraveområde.

Herudover har Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderet, at hensynet til sikring af de arkæologiske lag omkring fortidsmindet i denne sag vejer tungere end hensynet til råstofforsyning. Hertil har nævnet lagt vægt på, at gravearbejdet kan medføre ødelæggelse af de arkæologiske lag, navnlig idet gravearbejdet ønskes foretaget særlig tæt på fortidsmindet.

Endelig har Miljø- og Fødevareklagenævnet ved sin vurdering lagt vægt på, at en dispensation vil kunne medføre en uønsket præcedensvirkning i andre, lignende sager.

3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Hedensted Kommunes afgørelse af 10. oktober 2017 om dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen til råstofindvinding på matr. nr. 5h Sebberup By, Løsning, beliggende Ny Sebberupvej 41, 8723 Løsning, til et afslag.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for førsteinstansen (j.nr. 01.05.02-P19-7-17) samt for klageren via Klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på www.mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Thomas Steensen
Stedfortrædende formand

Indsamling og behandling af personoplysninger

Nævnenes Hus indsamler og behandler oplysninger om dig i forbindelse med behandlingen af din sag.

Nævnenes Hus har ansvaret for, at dine personoplysninger behandles forsvarligt. Du kan kontakte os på mail nh@naevneneshus.dk, telefonnummer 72 40 56 00, eller adressen Toldboden 2, 8800 Viborg. Nævnenes Hus har også en databeskyttelsesrådgiver, Frederic Fursund, som du kan kontakte på mail dpo@em.dk eller telefonnummer 33 92 33 50.

Nævnenes Hus behandler de oplysninger, som du giver os, i forbindelse med behandlingen af din sag ved Miljø- og Fødevareklagenævnet. Vi indhenter også oplysninger om dig fra andre myndigheder eller andre parter i sagen, når det er nødvendigt for at kunne træffe afgørelse i sagen.

Der behandles oplysninger om navn, adresse, e-mail, telefonnummer og cpr.nr. Det er ikke alle typer oplysninger, der behandles i alle sager.

Oplysningerne behandles med hjemmel i Databeskyttelsesforordningen artikel 6, stk. 1, litra e, og artikel 9, stk. 2, litra g, Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, samt Bekendtgørelse om Forretningsorden for Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Dine personoplysninger vil ofte i forbindelse med sagsbehandlingen blive videregivet til sagens parter, konsulenter og nævnets medlemmer, og vi gemmer oplysningerne, så længe det er nødvendigt for at kunne opfylde vores forpligtelser som offentlig myndighed og for at kunne overholde gældende lovgivning på området.

Du har ret til at få indsigt i, hvilke oplysninger Nævnenes Hus behandler om dig, og hvordan de behandles. Du har også ret til at få rettet forkerte oplysninger og at få slettet oplysninger, hvis de ikke længere skal bruges. Endelig har du i nogle tilfælde ret til, at behandlingen af dine oplysninger begrænses.

Du kan klage til Datatilsynet over Nævnenes Hus behandling af dine personoplysninger på mail dt@datatilsynet.dk eller adressen Borgergade 28, 5., 1300 København K.